

Maatschappelijke visie van de Vereniging Vijf Dorpen in 't Groen

Renkum, februari 2021

De statutaire doelstelling van Vijf Dorpen luidt:

- het in de gemeente Renkum behouden, resp. bevorderen van een zo gunstig mogelijk woon- en leefmilieu;
- het in de gemeente Renkum behouden van het voor de zuidelijke Veluwezoom zo specifieke natuurschoon, het dorpskarakter en alles wat daar in de ruimste zin mee verband houdt.

Vijf Dorpen behartigt dus belangen die zelf geen stem hebben: (1) de natuur, (2) het cultuurlandschap, (3) het woon- en leefmilieu, inclusief het eigen karakter van de zes Renkumse dorpen. In dit visiedocument beschrijft Vijf Dorpen deze drie belangen, alsmede (4) haar visie op ruimtelijke ordening, handhaving en samenwerking. Dit visiedocument vormt het uitgangspunt voor de werkzaamheden van de vereniging.

1. De natuur

De gemeente Renkum is gezegend met een bijzondere natuurlijke rijkdom. Het zeer gevarieerde en kwalitatief hoogwaardige stuwwal- en rivierlandschap op de grens tussen Veluwe en Rijn is een waardevol bezit. In dit mooie landschap komen veel bijzondere planten en dieren voor. Daarmee beschikt Renkum eigenlijk al als vanzelf over iets wat in grote delen van Nederland en de rest van de wereld zo onder druk staat, namelijk biodiversiteit. Wegens de hoge natuurwaarde hebben grote delen van de gemeente zelfs een beschermde status als Natura 2000-gebied of als deel van het Gelders Natuurnetwerk. Vijf Dorpen wil dat Renkums natuurlijke rijkdom behouden blijft, effectief beschermd wordt, en waar mogelijk vergroot wordt.

Evenwichtig en duurzaam landschapsbeheer en natuurbeheer dienen volgens Vijf Dorpen het uitgangspunt te zijn. Nieuwe ontwikkelingen binnen de gemeente dienen in balans te zijn met de natuurwaarden en mogen het unieke karakter van de Renkumse natuur niet schaden.

Bomen vormen het belangrijkste bestanddeel van onze bosrijke omgeving. Maar ook in de dorpskernen vervullen bomen vele belangrijke functies. Zo hebben bomen een visuele functie, filteren zij fijnstof uit de lucht, verminderen zij de hittestress in de gebouwde omgeving, en dempen ze geluid. Bomen, en dan vooral de oude, vormen bovendien een geschikt habitat voor tal van organismen, van schimmels tot insecten, van vogels tot zoogdieren. Ten slotte nemen bomen CO₂ op uit de lucht. Vijf Dorpen vindt dat de Renkumse gemeenschap goed voor haar bomen moet zorgen. Kappen moet uitzondering zijn en strenge regels zijn gebonden. Nieuwe aanplant dient te passen bij het ecosysteem en/of het cultuurlandschap ter plaatse.

2. Het cultuurlandschap

De geschiedenis heeft op vele manieren haar sporen achtergelaten in het Renkumse landschap. De gemeente herbergt een groot aantal landgoederen, oude cultuurlandschappen, oude lanen, bijzondere gebouwen en oorlogsmonumenten. De wisselwerking tussen natuur, cultuur en

geschiedenis draagt in hoge mate bij aan het unieke karakter van onze gemeente. Vijf Dorpen maakt zich daarom hard voor het behoud van het cultuurlandschap.

De Renkumse gemeenschap blijft zich ontwikkelen, en daarmee ook het cultuurlandschap. Vijf Dorpen vindt dat hedendaagse ontwikkelingen zoveel mogelijk moeten aansluiten bij wat er al is. De geschiedenis moet niet worden weggevaagd door het heden. Vijf Dorpen werkt bij gelegenheid samen met organisaties als Erfgoedvereniging Heemschut, de Stichting Heemkunde Renkum en het Historisch Genootschap Redichem om de waardevolle herinneringen aan het verleden te beschermen.

3. Het woon- en leefmilieu

In een groene gemeente is het prettig wonen. Vijf Dorpen wil dat graag zo houden; niet alleen voor de mensen, maar ook voor flora en fauna.

De zes Renkumse dorpen verschillen onderling in diverse opzichten. Maar alle zes zijn het echte dorpen, gelegen in een prachtige omgeving. Vijf Dorpen zet zich in voor het behoud van deze zes eigen karakters.

Vijf Dorpen vindt dat mensen, dieren en planten zoveel mogelijk in een gezonde omgeving moeten kunnen gedijen. Milieubelastende activiteiten dienen dan ook zoveel mogelijk te worden voorkomen, dan wel aan duidelijke voorwaarden te worden verbonden. Vijf Dorpen vindt dat de milieu- en andere vergunningen strikt gehandhaafd moeten worden. Bij toekomstige ontwikkelingen dienen de belangen van natuur, milieu én – uiteraard – de bevolking van Renkum zwaar gewicht in de schaal leggen.

Het grootste milieuprobleem in de gemeente is Smurfit Kappa Parenco. Deze fabriek heeft een directe invloed op de leefomgeving en gezondheid van de inwoners van de gemeente Renkum, en op de gezondheid van de natuur in de wijde omgeving. Leefbaarheid en milieu dienen volgens Vijf Dorpen het vertrekpunt te zijn; zowel bij de handhaving van de huidige vergunning als bij besluitvorming met betrekking tot nieuwe of vernieuwde vergunningen.

Vijf Dorpen vindt het ook belangrijk dat de inwoners van Renkum zoveel mogelijk kunnen genieten van al het moois en waardevols dat onze gemeente te bieden heeft. Onder andere de vergrijzing betekent dat inclusiviteit onderdeel moet uitmaken van de besluitvorming over natuurlijke en cultuurlandschappelijke waarden. Uiteraard dient daarbij een goede balans te worden gevonden tussen toegankelijkheid en het beschermen van die waarden.

4. Ruimtelijke ordening, handhaving en samenwerking

Vijf Dorpen vindt dat bovengenoemde drie belangen het uitgangspunt moeten vormen voor de ruimtelijke ordening in de gemeente. De ruimtelijke ordening dient dus plaats te vinden met respect voor de natuur, het cultuurlandschap, en het woon- en leefmilieu van elk van de dorpen.

Dat betekent onder andere dat er volgens Vijf Dorpen geen ruimte is voor (grootschalige) woningbouw en bedrijfsactiviteiten in en nabij gebieden met een hoge natuur- en/of cultuurlandschappelijke waarde. Aan de behoefte aan nieuwe woningen dient primair te worden voldaan binnen de grenzen van de bestaande bebouwing. Bedrijven dienen zoveel mogelijk te worden geconcentreerd op enkele plekken binnen de gemeente.

Het behartigen van de drie belangen heeft ook consequenties voor de wijze waarop de energietransitie gestalte krijgt. De wereld staat voor een enorme opgave waar het gaat om verduurzaming van de

energievoorziening. De gemeente Renkum moet daar haar steentje aan bijdragen. Daarbij dienen wel de juiste keuzes te worden gemaakt. Zo dient geen natuur te worden opgeofferd aan bijvoorbeeld zonneparken. In de visie van Vijf Dorpen horen zonnepanelen primair thuis op daken en industrieterreinen. Bovendien is er nog veel winst te halen in energiebesparing.

Nederland is een rechtstaat. Ontwikkelingen zijn veelal gebonden aan wet- en regelgeving, én aan specifieke vergunningsvoorwaarden. Een betrouwbare overheid ziet toe op de naleving van alle relevante regelgeving, en handhaaft waar de beschermde belangen (dreigen te) worden geschaad. In voorkomende gevallen verzoekt Vijf Dorpen de overheid niet alleen handhavend op te treden waar de natuur- en milieuwetgeving wordt overtreden, maar ook waar lokale regelgeving of voorwaarden zoals vastgelegd in bestemmingsplannen en vergunningen worden overtreden.

Als burgers en de overheid er onderling niet uitkomen, is het in een rechtstaat de rechter die de knoop doorhakt. Waar nodig vraagt Vijf Dorpen de rechter om een oordeel. Vijf Dorpen werkt in juridische procedures bij gelegenheid samen met andere organisaties, zoals met stichting Mooi Wageningen.

Hoe eerder burgers en belangengroepen in de planvorming worden betrokken, des te sneller zal draagvlak ontstaan. Met een participatieve benadering van toekomstige ontwikkelingen kan worden voorkomen dat belangen tegenover elkaar komen te staan. Beter met elkaar dan tegen elkaar. Vijf Dorpen neemt graag deel aan participatieve processen om de belangen van de natuur, het cultuurlandschap en het woon- en leefmilieu te beschermen.

Effectieve participatie begint met transparantie. Wat is het plan, wie is de initiatiefnemer, hoe liggen de belangen? Vijf Dorpen gaat ervan uit dat alle deelnemers aan participatieve processen op een gelijk speelveld staan.

Ten slotte: de gemeente Renkum maakt deel uit van vele grotere gehelen. Vijf Dorpen vindt het van belang dat bij alles wat er in de gemeente gebeurt de ontwikkelingen aan de andere kant van de gemeentegrens in ogenschouw worden genomen. En omdat de belangen die Vijf Dorpen behartigt vaak overlappen met de belangen van andere maatschappelijke organisaties, zoekt Vijf Dorpen waar mogelijk de samenwerking met organisaties als Mooi Wageningen, de Gelderse Natuur- en Milieufederatie, Erfgoedvereniging Heemschut, de Stichting Heemkunde Renkum en het Historisch Genootschap Redichem.

Renkum, februari 2021